

50 jaar België in 1880

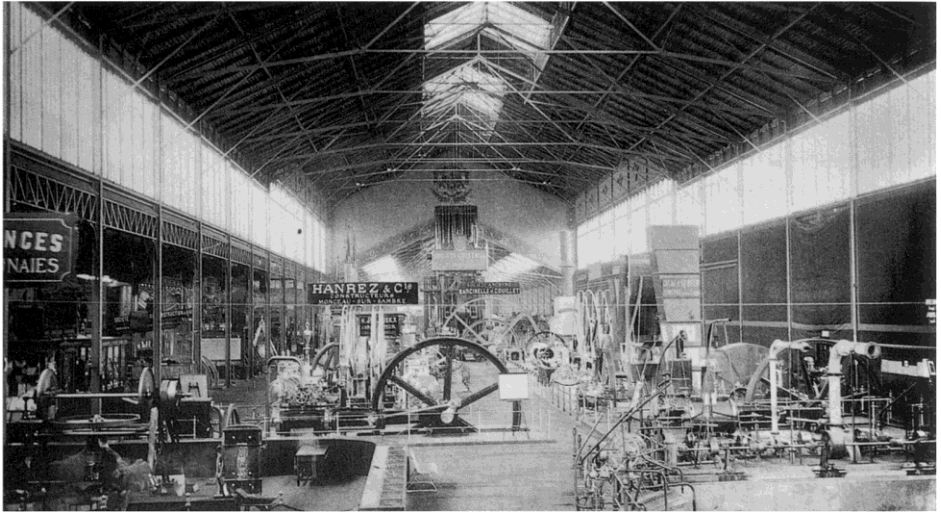
Leopold II was een visionaire koning. Door zijn vooruitstrevende visie heeft hij mee het gezicht van het jonge België bepaald, voornamelijk Brussel. Hij had een voorliefde voor majestueuze gebouwen, brede lanen en mooie parken. Een jong land dat mee wil met zijn tijd en in volle economische expansie, moest zich uitrusten met een moderne infrastructuur, met prachtige gebouwen en parken. Al deze werken werden gefinancierd door de “Kroonstichting”, die het fortuin beheerde dat Leopold II in Congo vergaard had. Engeland had het voorbeeld gegeven met een wereldtentoonstelling in 1851 in Crystal Palace te Londen, met gebouwen voornamelijk opgetrokken in ijzer en glas.

Uiteraard moest 50 jaar België in 1880 met de nodige grandeur gevierd worden. Daarvoor werd een Nationale Tentoonstelling gepland waarvoor de infrastructuur nog moest gebouwd worden: het Jubelpark te Brussel.

Het Jubelpark te Brussel

Oorspronkelijk was het terrein van de Linthoutvlakte een ongezond gebied van vijvers, drassige gronden en steile hellingen buiten Brussel, ongeschikt voor bebouwing en dat diende als oefenterrein voor de Burgerwacht, een semi-militaire organisatie bestaande uit vrijwilligers. Maar Brussel breidde zich in de 19de eeuw steeds verder uit en dit gebied kwam in de belangstelling. In 1867 werd het terrein onteigend en een plan voor de uitbreiding van Brussel werd gemaakt door rooimeester Victor Besme met de volle steun van Leopold II. Deze gaf opdracht aan architect Gédéon Bordiau om een ontwerp voor de gebouwen te maken. Deze ontwierp een wandelpark en museumcentrum die met het centrum van de stad zou verbonden worden via een mooie brede weg: de

Wetstraat. Een budget van 1.800.000 F werd goedgekeurd om er een Nationale Tentoonstelling in te richten ter gelegenheid van 50 jaar België in 1880, die werd opgebouwd rond vier grote thema's: industrie, onderwijs, land- en tuinbouw en ambachtelijke nijverheid. De tentoonstelling, geopend op 16 juni, had de allure van een wereltentoonstelling. Het domein kreeg de naam van Jubelpark of Parc du Cinquantenaire omdat daar de jubelfeesten van 50 jaar België gehouden werden.

De Machinegalerij van de Nationale Tentoonstelling van 1880

Het gebouw bestond uit een triomfboog met een halfcirkelvormige zuilengalerij, met daarachter een grote hal in ijzer en glas, naar Engels model. Maar het budget volstond bijlange niet om alle bouwwerken uit te voeren, en van de triomfboog (met slechts één boog) was in 1880 alleen maar het onderste deel klaar. Om geen gezichtsverlies te lijden werd het bovenste deel dan maar voorlopig uitgevoerd in hout met staff bepleisterd.

De triomfboog

Maar vandaag staat daar toch een triomfboog met 3 bogen? Tijdens de volgende jaren, was de voltooiing van het monument het onderwerp van een ononderbroken strijd tussen Leopold II en de regering, die er niet zo veel geld wilde aan besteden. Uiteindelijk haalde hij zijn slag thuis nadat er “milde schenkers” veel geld gestort hadden om de triomfboog te voltooien. Maar dat waren natuurlijk intimi die zichzelf geld toegestopt had.

Zicht op de Nationale Tentoonstelling van 1880

Leopold II vond die ene boog maar niets en liet hem afbreken (hij was toch nog niet voltooid) met behulp van dynamiet en vervangen door een triomfboog met 3 bogen, zoals we die vandaag kennen. Deze werd gerealiseerd door de Franse architect Charles Girault (1851-1932) die het Petit Palais op de Champs Elysées te Parijs had gebouwd en werd maar voltooid in 1905. Parijs had immers zijn Arc de Triomphe ook met 3 bogen, en Brussel kon daar niet voor onderdoen. De triomfboog werd bekroond met een 6 meter hoog bronzen vierspan met Apollo en Mercurius, gemaakt door de kunstenaars Jules Lagae en Thomas Vinçotte.

De hal achter de boog was oorspronkelijk één hal die doorliep achter de triomfboog. In het midden werd een deel afgebroken om het zicht door de triomfboog niet te belemmeren, zodat er nu twee hallen zijn, die het Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis, de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis en Autoworld herbergen.

Het jubelpark was ook nog het toneel van twee wereldtentoonstellingen in 1888 en 1897 voordat in 1935 uitgeweken werd naar de Heizel. In 1974 werd zelfs een tunnel onder de triomfboog gegraven om de Tervurenlaan met de Wetstraat te verbinden.

De module 5F 1880

In België was de aanmunting van de zilveren 5 frank al volledig stilgevallen in 1876 omdat er teveel van deze munten in omloop waren. Dat was tengevolge van de lage prijs van zilver sinds de ontdekking van zilverbijnen in Nevada en doordat iedereen deze munten kon laten slaan door zilver te leveren. Daarom werden er in 1880, ter gelegenheid van 50 jaar België, slechts herdenkingsmunten van 1 en 2 frank geslagen alsook een medaille met de karakteristieken van een 5 frank maar zonder de waarde aanduiding. Deze medaille toont op de voorzijde de portretten van Leopold I en II, gegraveerd door Leopold Wiener, en op de keerzijde een allegorie van België die een tablet met de Belgische grondwet vasthoudt en steunend op de Belgische Leeuw, gegraveerd door zijn broer Charles Wiener naar een ontwerp van E. Devaux. Links staat de Congresskolom voor de opkomende zon en rechts het Justitiepaleis te Brussel.

Deze medaille werd op de Nationale Tentoonstelling zelf geslagen en verkocht aan 5,5 F voor een zilveren en 25 ct voor een koperen of bronzen exemplaar. De toenmalige minister van Financiën verklaarde voor de Kamers dat deze medailles geen muntwaarde hadden.

Er werden blijkbaar meerdere stempels gebruikt met lichte verschillen. Deze zijn te onderscheiden aan het aantal stralen van de zon links van de Congresskolom. Zo zijn er voor de zilveren exemplaren varianten met 10, 14 of 15 stralen en voor de koperen/bronzen met 10 of 15 stralen.

Officieel kreeg Leopold II een uniek gouden exemplaar aangeboden, maar achteraf bleek dat er ongeveer 42 exemplaren geslagen waren voor een aantal hooggeplaatsten. Er bestaan ook valse gouden en zilveren exemplaren (met 10 stralen), moeilijk te herkennen. Die valse zijn zelfs van betere kwaliteit dan de originele. Bovendien zijn er ook nog gouden, zilveren en bronzen naslagen met 7 stralen.

Bibliografie

Cl. Deltour-Levie & Y. Hanosset, *Het Jubelpark, zijn gebouwen en musea*, Brussel.

Joselito Eeckhout, *Numismatica Belgica*, 2010.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest, *Inventaris van het bouwkundig erfgoed*, <http://www.irismonument.be/nl.1002.Jubelpark.A016.html>